

Національний
університет
водного господарства та
природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра економіки підприємства

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи

_____ О.А. Лагоднюк
" ____ " _____ 2017 р.

Національний університет
водного господарства
та природокористування

06-01-24

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Внутрішній економічний механізм підприємства»

Напрямок підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»

Рівне – 2017

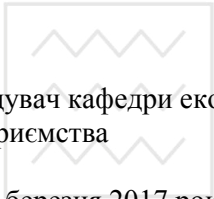
 Робоча програма з навчальної дисципліни «Внутрішній економічний механізм підприємства» для студентів за напрямом підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» – Рівне: НУВГП, 2017. – 12 с.

Розробники:

Н.Б. Кушнір, к.е.н., проф. кафедри економіки підприємства,
Т.І. Якимчук, ст.викл. кафедри економіки підприємства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри економіки підприємства

Протокол від «01» березня 2017 року № 6.

 Завідувач кафедри економіки підприємства _____

(Н.Б. Кушнір)

«01» березня 2017 року

Схвалено методичною комісією напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства»

Протокол № 7 від «16» березня 2017р.

Голова методичної комісії _____ Т.В. Кузнєцова

© Кушнір Н.Б., 2017
© Якимчук Т.І., 2017
© НУВГП, 2017

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ „ВНУТРІШНІЙ ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДПРИЄМСТВА”

1.Опис предмета навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2,5	Галузь знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова	
Модулів – 1	напрямок підготовки: 6.030504 "Економіка підприємства"	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		4-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: не передбачено		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		7-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		ОКР «Бакалавр»	Лекції
	20 год.		2 год
	Практичні		
	12 год.		4 год
	Лабораторні		
	–		-
	Самостійна робота		
	58 год.		84
	Вид контролю: іспит		

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять та самостійної роботи становить для денної форми навчання відповідно 35% до 65%, для заочної форми навчання відповідно 7% до 93%.

2. Мета викладання дисципліни

Метою вивчення дисципліни “Внутрішній економічний механізм підприємства” є оволодіння студентами спеціальності “Економіка підприємства” знаннями структури, принципів побудови та закономірностей функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства.

Для завершення економічних реформ в країні, інтеграції української економіки в СОТ, необхідні глибокі знання ринкових механізмів, принципів та методів дослідження вітчизняного та світового ринків, економічної кон’юнктури, комплексу заходів ефективного впливу на конкурентні позиції підприємства в ринкових умовах.

В результаті вивчення курсу “Внутрішній економічний механізм підприємства” студент повинен

знати: принципи побудови й форми функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства, його нормативну базу, основи планування, контролю та оцінки діяльності підрозділів, матеріального стимулювання їх колективів.

В результаті вивчення курсу “Внутрішній економічний механізм підприємства” студент повинен

вміти:

- обґрунтовувати форми внутрішнього економічного управління;
- обчислювати планові показники діяльності підрозділів та оцінювати їх використання;
- опрацьовувати системи стимулювання розвитку й ефективності підрозділів;
- проводити аналіз діяльності виробничих підрозділів.

Навчальна програма розрахована на студентів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки бакалаврів, а також для слухачів факультетів підвищення кваліфікації, інститутів післядипломної освіти.

Програма побудована за вимогами Європейської Кредитно-Трансферної Системи (ЄКТС) організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.

МОДУЛЬ 1: ПОТОЧНА ТА САМОСТІЙНА РОБОТА

Змістовий модуль 1

«Передумови та форми функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства»

Тема 1. Предмет, метод та завдання курсу “Внутрішній економічний механізм підприємства”

Мета та завдання курсу. Предмет, метод курсу. Зв’язок дисципліни з іншими науками. Роль і значення розуміння внутрішнього економічного механізму підприємства у майбутній практичній діяльності економіста.

Тема 2. Підприємство як складна відкрита система

Різні аспекти системної побудови підприємства: виробничо-технічний, організаційний, економічний. Економічна модель підприємства як відкритої системи. Горизонтальний та вертикальний поділ праці на підприємстві.

Тема 3. Структура та форми функціонування внутрішнього економічного механізму

Структура внутрішнього економічного механізму та принципи його побудови. Економічні інтереси як мотиваційний чинник.

Організаційні передумови функціонування внутрішнього економічного механізму. Функціональне і майнове розмежування підрозділів. Форми функціонування внутрішнього економічного механізму. Залежність форми функціонування внутрішнього економічного механізму від призначення продукції, розмірів підприємства та його підрозділів. Особливості формування та функціонування внутрішнього економічного механізму на підприємствах різних галузей народного господарства.

Тема 4. Внутрішні ціни та методи їх формування

Функції та системи внутрішніх цін. Вартісна оцінка ресурсів і продукції. Визначення вартості проміжної і кінцевої продукції, формування і розподіл доходу.

Внутрішні ціни на продукцію підрозділів. Ціни на базі витрат виробництва та умови їх застосування. Ціни з урахуванням прибутку, їх функції, умови застосування та методи розробки. Методи встановлення цін на продукцію підрозділів – суб'єктів ринку.

Змістовий модуль 2

«Планування діяльності підрозділів підприємства»

Тема 5. Планування діяльності виробничих підрозділів

Система та зміст внутрішніх планів. Особливості внутрішнього планування залежно від вибраної схеми економічного управління. Орієнтація внутрішніх планів на вирішення тактичних завдань. Структура та показники внутрішніх планів. Органи внутрішнього планування. Принципи та методи розробки внутрішніх планів. Нормативна база планування.

Тема 6. Розробка виробничої програми та її ресурсне обґрунтування

Порядок розробки виробничої програми підрозділів основного виробництва. Формування госпрозрахункового завдання підрозділу. Планово-облікові одиниці виробничої програми та їх залежність від типу виробництва. Особливості розробки планів виробництва для внутрішньо-коопераційних підрозділів і підрозділів, що виготовляють товарну продукцію. Одиниці виміру та показники загального обсягу виробництва.

Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю підрозділів. Забезпечення виробничої програми трудовими ресурсами. Особливості розробки виробничої програми та визначення виробничої потужності сільськогосподарських, автотранспортних, будівельних та торговельних підприємств.

Тема 7. Склад витрат підрозділів та планування собівартості окремих виробів

Основні показники витрат підрозділів: кошториси, собівартість виробів. Загальний порядок розробки планів витрат підрозділів.

Послідовність планування витрат основних і допоміжних підрозділів. Методика складання кошторисів підрозділів. розподіл загальногосподарських витрат між підрозділами.

Обчислення прямих планових витрат. Методи розподілу непрямих витрат і сфера їх застосування. Проблема розподілу витрат на утримання й експлуатацію машин і устаткування. Поняття про додані витрати виробництва у підрозділі.

Тема 8. Прибуток у системі внутрішнього планування

Вирішальна роль прибутку у діяльності підрозділів-суб'єктів ринку. Визначення планової величини прибутку прямим обчисленням та пофакторним методом. Механізм розподілу частини прибутку підприємства між його підрозділами. Коефіцієнт розподілу прибутку.

Змістовий модуль 3

«Контроль, оцінка та стимулювання діяльності»

Тема 9. Контроль і оцінка діяльності підрозділів

Контроль як функція управління. Форми контролю діяльності підрозділів. Поточний та періодичний контроль. Диспетчерський контроль ходу виробництва. Контроль якості продукції, трудової дисципліни, поточних витрат. Звітність підрозділів, її зміст і періодичність. Визначення показників кінцевих результатів для різних підрозділів. Оцінка виконання плану виробництва продукції за номенклатурою та загальним обсягом. Оцінка рівня витрат і собівартості продукції підрозділів. Оцінка діяльності невиробничих і функціональних підрозділів апарату управління.

Тема 10. Механізм стимулювання діяльності підрозділів

Матеріальне і нематеріальне стимулювання персоналу. Провідна роль матеріального стимулювання в забезпеченні ефективної діяльності підрозділів. Оплата праці як головний стимулюючий чинник. Утворення та регулювання фондів оплати праці підрозділів підприємства. Місце преміювання в системі мотивації персоналу. Заохочення персоналу через участь у прибутках. Форми й умови участі персоналу підрозділів у прибутку підприємства.

Тема 11. Матеріальна відповідальність за результати роботи

Компенсаційно-еквівалентні відносини та матеріальна відповідальність як умови ефективної взаємодії підприємств і підрозділів. Роль господарських договорів у забезпеченні матеріальної відповідальності. Розгляд внутрішніх претензій на підприємстві. Обчислення збитків від порушення господарських договорів. Поняття збитків. Класифікація економічних збитків. Наслідки порушень договірних зобов'язань. Порядок обчислення збитків за певними наслідками. Внутрішньовиробнича матеріальна відповідальність. Форми матеріальної відповідальності підрозділів і працівників.

Тема 12. Внутрішня економічна діагностика й стратегія розвитку внутрішнього економічного механізму

Економічна діагностика як процес оцінки економічного стану виробничої системи та можливостей її функціонування і розвитку. Комплексний характер і напрямки економічної діагностики. Основні та додаткові критерії аналізу і оцінки системи внутрішньовиробничих економічних відносин. Діагностика стану внутрішніх економічних відносин на підприємствах різних галузей народного господарства. Особливості визначення показників ефективності діяльності таких підприємств.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	лекції	практичні заняття	самостійна та індивідуальна робота	разом	лекції	практичні заняття	самостійна та індивідуальна робота	разом
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Передумови та форми функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства								
Тема 1. Предмет, метод та завдання курсу “Внутрішній економічний механізм підприємства”	2	-	3	5	-	-	8	8
Тема 2. Підприємство як складна відкрита система	-	-	4	4	-	-	6	6
Тема 3. Структура та форми функціонування внутрішнього економічного механізму	2	-	4	6	2	-	8	10
Тема 4. Внутрішні ціни та методи їх формування	-	-	4	4	-	-	4	4
Разом за змістовним модулем 1	4	-	15	19	2	-	26	28
Змістовий модуль 2. Планування діяльності підрозділів підприємства								
Тема 5. Планування діяльності виробничих підрозділів	2	-	4	6	-	-	6	6
Тема 6. Розробка виробничої програми та її ресурсне обґрунтування	4	2	7	13	-	2	8	10
Тема 7. Склад витрат підрозділів та планування собівартості окремих виробів	4	4	8	16	-	2	8	10
Тема 8. Прибуток у системі внутрішнього планування	-	-	4	4	-	-	6	6
Разом за змістовним модулем 1	10	6	23	39	-	4	28	32
Змістовий модуль 3. Контроль, оцінка та стимулювання діяльності								
Тема 9. Контроль і оцінка діяльності підрозділів	2	2	4	8	-	-	8	8
Тема 10. Механізм стимулювання діяльності підрозділів	2	-	4	6	-	-	6	6
Тема 11. Матеріальна відповідальність за результати роботи	2	2	4	8	-	-	10	10
Тема 12. Внутрішня економічна діагностика й стратегія розвитку внутрішнього економічного механізму	-	2	8	10	-	-	6	6
Разом за змістовним модулем 1	6	6	20	32	-	-	30	30
Разом годин:	20	12	58	90	2	4	84	90

5. Теми практичних занять

	Теми практичних занять	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Обґрунтування виробничої програми підрозділів пропускнуою здатністю устаткування і необхідними трудовими ресурсами	2	2
2.	Складання кошторисів підрозділів за калькуляційними статтями і елементами витрат	2	2
3.	Визначення собівартості окремих виробів у підрозділах. Розподіл непрямих витрат	2	-
4.	Оцінка ефективності роботи підрозділів за показником прибутку або витрат	2	-
5.	Обчислення величини збитків за основними наслідками порушень договірних зобов'язань	2	-
6.	Оцінка ефективності системи внутрішніх економічних відносин на підприємстві	2	-
	Всього	12	4

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

Підготовка до аудиторних занять – 0,5 год./1 год. занять = $32 * 0,5 = 16$ год.

Підготовка до контрольних заходів – 6 год. на 1 кредит ЄКТС = $2,5 * 6 = 15$ год.

Опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях – 27 год. (Методичні вказівки щодо самостійного вивчення дисципліни “Внутрішній економічний механізм підприємства” для напряму підготовки: 6.030504 "Економіка підприємства" - шифр 06-01-132).

Тематика та обсяги самостійної роботи представлено в таблиці.

Теми та питання для самостійної роботи

Національний університет
водного господарства
та природокористування

№ з/п	Тема самостійної роботи	Короткий зміст	Кількість годин	
			денна форма навчання	заочна форма навчання
1	2	3	4	5
1.	Предмет, метод та завдання курсу “Внутрішній економічний механізм підприємства”	Економічні методи управління	3	8
2.	Підприємство як складна відкрита система	Різні аспекти системної побудови підприємства: виробничо-технічний, організаційний, економічний	4	6
3.	Структура та форми функціонування внутрішнього економічного механізму	Особливості функціонування внутрішнього економічного механізму підприємств різних галузей народного господарства	4	8
4.	Внутрішні ціни та методи їх формування	Вартісне оцінювання ресурсів і продукції.	4	6
5.	Планування діяльності виробничих підрозділів	Нормативна база планування. Класифікація норм і нормативів. Зміни і корегування норм	4	8

1	2	3	4	5
6.	Розробка виробничої програми та її ресурсне обґрунтування	Визначення вартісних показників обсягу продукції підприємства та його підрозділів	7	8
7.	Склад витрат підрозділів та планування собівартості окремих виробів	Елементи і калькуляційні статті витрат, прямі і непрямі, змінні і постійні витрати підрозділів. Розподіл непрямих витрат.	8	6
8.	Прибуток у системі внутрішнього планування	Розподіл прибутку підприємства між його підрозділами	4	8
9.	Контроль і оцінка діяльності підрозділів	Звітність підрозділів, її зміст і періодичність	4	6
10.	Механізм стимулювання діяльності підрозділів	Стимулювання як спонукання до дій у певному напрямку	4	10
11.	Матеріальна відповідальність за результати роботи	Роль господарських договорів у забезпеченні матеріальної відповідальності	4	6
12.	Внутрішня економічна діагностика й стратегія розвитку внутрішнього економічного механізму	Система показників ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства	8	4
	Усього годин		58	84

Підсумком самостійної роботи при вивченні дисципліни є складання звіту.

Звіт про самостійну роботу для денної форми навчання складається у вигляді розв'язаних ситуаційних завдань відповідно до заданого варіанту на папері формату А-4. Роздруківка – принтерна. Поля стандартні.

7. Методи навчання.

Вивчення дисципліни досягається інформаційним, ілюстративним та проблемним методами навчання.

Лекції супроводжуються демонстрацією схем, таблиць з мультимедійним супроводом. На практичних заняттях розглядаються та розв'язуються задачі, наближені до реальних ситуацій:

- використовується роздатковий матеріал (наочність) для формування у студентів системного мислення, розвитку пам'яті;
- проводиться дискусійне обговорення проблемних питань;
- задаються провокаційні питання.

Навчання супроводжується опрацюванням нормативної, навчальної літератури, звітності підприємств, а також періодичних видань.

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, метод мозкового штурму, метод вільних асоціацій, метод обговорення тематичних зображень, метод "переваги та недоліки", метод "Робота в мережі", ділові ігри, екскурсійні заняття. забезпечується практична спрямованість навиків майбутньої професійної діяльності.

8. Методи контролю

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- оцінка за самостійну роботу;
- підсумковий контроль (екзамен) із застосуванням комп'ютерного тестування.

Для діагностики знань використовується ЄКТС зі 100-бальною шкалою оцінювання.

9. Розподіл балів оцінювання знань студентів

Національне водне господарство України

Модуль 1: поточна та самостійна робота												Модуль 2: підсумковий екзамен	Сума
змістовий модуль 1				змістовий модуль 2				змістовий модуль 3				40	100
14				24				22					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
2	3	5	4	4	8	6	6	4	4	6	8		

До складання підсумкового контролю допускаються студенти, які за поточним контролем набрали не менше 36 балів. Після підсумкового контролю (іспиту) повторне складання модулів не допускається. Іспит проводиться у формі виконання іспитових завдань. Результати іспиту оцінюються в інтервалі від 0 до 40 балів включно.

При оцінці знань студентів можуть враховуватися додаткові бали, які отримав студент за участь у поза навчальній науковій роботі:

1. Участь (виступ) в наукових конференціях - 3 бали.
2. Підготовка публікації - 5 балів.
3. Участь в студентських олімпіадах (переможці олімпіад):
4. Активність на заняттях (за одне заняття) - 1 бал.

Якщо студент не набрав мінімальної кількості балів, то змістовий модуль не зараховується і його необхідно складати повторно. Загальна підсумкова оцінка знань студента визначається за відповідною шкалою.

Шкала підсумкового оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни «Внутрішній економічний механізм підприємства»

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	Іспит
90-100	Відмінно («5»)
82-89	Добре («4»)
74-81	
64-73	Задовільно («3»)
60-63	
35-59	Незадовільно («2»)
	З можливістю повторного складання
1-34	Незадовільно («2»)
	З обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення дисципліни

Методичне забезпечення навчальної дисципліни „Внутрішній економічний механізм підприємства” включає:

- конспект лекцій
- опорний конспект лекцій на електронному носії;
- комплект прозірок (фолій);
- друкований роздатковий матеріал;
- освітньо-кваліфікаційна характеристика за напрямом підготовки «Економіка підприємства», Київ, КНЕУ, 2004.

11. Рекомендована література

11.1 Базова

1. Грещак М.Г. Внутрішній економічний механізм підприємства: Навч. Посібник / М.Г. Грещак, О.М. Гребешкова, О.С. Коцюба; за ред. М.Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2001. – 228с.
2. Гриньов В.П. Організація та управління на підприємстві – Х., 2004.
3. Круш П.В. Внутрішній економічний механізм підприємства. Навчальний посібник К.: – 2009, 206с.

11.2. Допоміжна

1. Павлов В.І., Кривов'язюк І.В. Економічний механізм функціонування підприємства: Структурований конспект лекцій. – Луцьк: Надстир'я, 1999 р.- 120 с.

2. Економіка виробничого підприємництва”. Навчальний посібник. / За ред. Й.М. Петровича. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К., 2002.

12. Інформаційні ресурси

1. Кабінет Міністрів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/>
2. Законодавство України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua/>
3. Державний комітет статистики України / [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>

5. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка, 6) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.libr.rv.ua/>
6. Рівненська централізована бібліотечна система (м. Рівне, вул. Київська, 44) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cbs.rv.ua/>
7. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nuwm.edu.ua/naukova-biblioteka> (інформаційні ресурси у цифровому репозиторії).
8. Електронний ресурс розміщення в цифровому репозиторії / [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ep3.nuwm.edu.ua/>

Національний університет
водного господарства
та природокористування